

# Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

Definitief beschermd als varend erfgoed bij Ministerieel Besluit  
van de Vlaamse Regering van 19 november 2012



'P902 LIBERATION' / foto Ministerie van Landsverdediging

## A. Karakteristieken

Huidige naam:	LIBERATION
Roepnaam:	ORIH (     )
Rompnummer:	P902 (tot ogenblik van vervreemding op 29/10/2012), nadien V902
Type schip:	Patrouillevaartuig (rivier snelboot) van de Libération-klasse
Kiellegging:	12/03/1954
Tewaterlating:	29/07/1954
Indienstname:	24/08/1954
Werk:	Theodor Hitzler, Regensburg (Duitsland)
Werk nummer:	196
Afmetingen:	lengte 25,62m breedte 4,28m diepgang 0,9m
Maximum hoogte boven waterlijn:	3,9m
WATERVERPLAATSING:	27,5 ton / 32 ton geladen
Motoren:	2 x John Deere Diesels van 2 x 305pk / 2 x 224kW
Snelheid:	19,0kn
Voortstuwing:	2 schroeven
Actieradius:	1900km bij 10,0km/u (1025Nm bij 5,4kn)
Brandstof:	1,5 ton diesel
Bewapening:	1 x dubbelloops machinegeweer 12,7mm MG Browning (Mi.50) op het voordek

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

1 x kanon 20mm op het bovendek midscheeps (enkel bij de Congolais-klasse)

(de bewapening werd verwijderd nadat de LIBERATION uit dienst werd genomen)

Bemanning:	eerste jaren:	nadien:
	1 Officier (Schipper)	1 Onderofficier (Schipper)
	2 Onderofficieren	1 Telegrafist
	6 Matrozen	3 Matrozen dek
		2 Matrozen scheepswerktuigkundigen

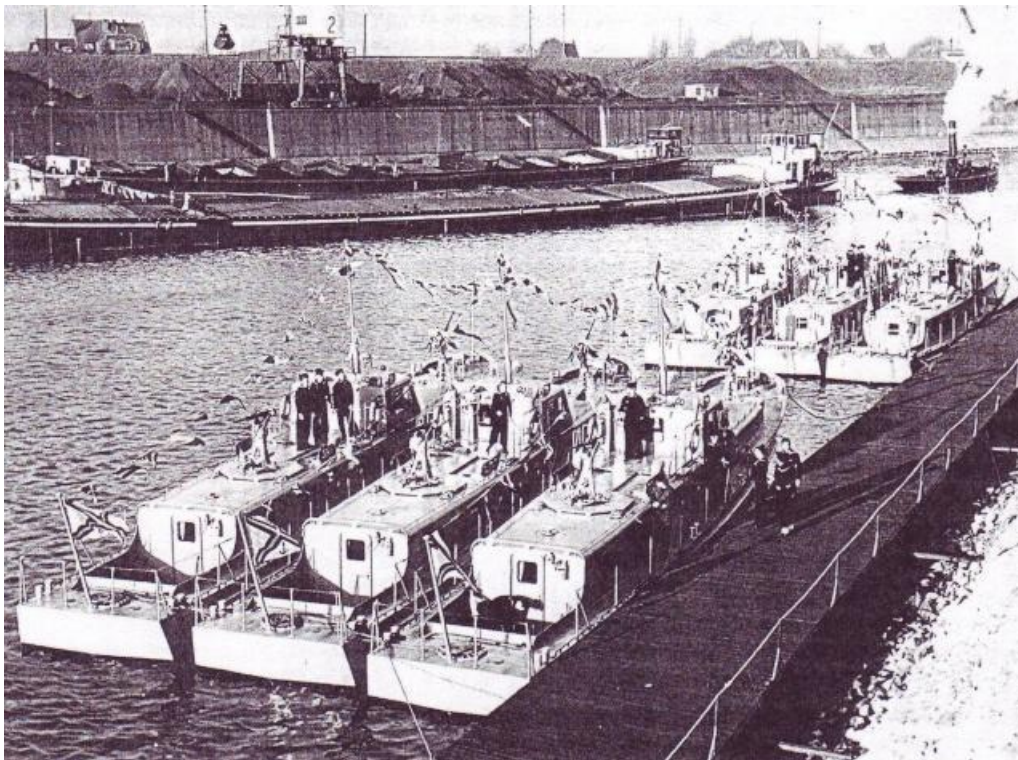
Romp: Staal geklonken

Bovenbouw: Aluminium geklonken

Peterstad: de gemeente Floreffe tot op ogenblik van vervreemding op 29/10/2012, nadien vanaf 03/09/2016 de gemeente Leopoldsburg.

Eigenaar: 04/08/1954 - 29/10/2012 : Belgische Zeemacht (nu Marinecomponent)  
29/10/2012 - tot heden : Koninklijk Marine Kadettenkorps-België

### B. Algemene (historische) context <sup>1 2</sup>



De inhuldiging van de Marinebasis in Niehl bij Keulen in 1953. Bron: 150 ans de marine militaire belge. Brussel, 1980, s.p.

De 'vedetten' zijn patrouilleschepen van het Belgische leger die werden ingezet voor het bewaken van de Rijn in de jaren 1950. De schepen waren vanwege hun geringe diepgang enkel geschikt om ingezet te worden op rivieren en binnenwateren. Ze werden dan ook Patrol Boat River of PBR genoemd.

---

<sup>1</sup> Coulier, F. "Het Belgisch maritiem Rijnsmaaldeel (I)", *Neptunus*, maart 2008, "Het Belgisch maritiem Rijnsmaaldeel (II)", *Neptunus*, juni 2008, "Het Belgisch maritiem Rijnsmaaldeel (III)", *Neptunus*, september 2008, "Het Belgisch maritiem Rijnsmaaldeel (slot)", *Neptunus*, mei 2009.

<sup>2</sup> "Het Belgisch Rijnsmaaldeel", *Het Leger - De Natie* Nr. 4, 15 april 1957.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

In 1953 werden zes identieke vaartuigen gebouwd (P900 IJZER, P901 LEIE, P903 MEUSE, P904 SAMBRE, P905 SCHELDE en P906 SEMOIS van de Meuse-klasse). Drie exemplaren die enigszins afweken wat de bovenbouw betreft (P907 RUPEL, P908 OURTHE en DENDER van de Congolais-klasse) werden in 1954 gebouwd, alsook een tiende exemplaar dat iets groter was en diende als commandoschip van het eskadron (P902 LIBERATION van de Libération-klasse).<sup>3</sup>

Het Belgisch Maritiem Rijnsmaldeel werd in 1953 te Niehl bij Keulen geïnstalleerd. In de basis werd een klein drijvend droogdok geïnstalleerd om autonoom het onderhoud van de schepen te kunnen uitvoeren. Het smaldeel patrouilleerde op de Rijn tussen Koblenz en de Nederlandse grens (een ongeveer 250km lange zone). Naast de bewaking van de Rijn werden de schepen ingezet als verbindingsschip voor de Dienst voor de Zeecontrole die belast was met het routeren van schepen.

Vanaf 1956 waren drie Rijnvedetten (van de Congolais-klasse) actief in Congo vanuit de Marinebasis Banana aan de monding van de Congostroom. In 1958 werd ook de SEMOIS naar Congo verscheept en daar ingezet.

Het Rijnsmaldeel werd in 1960 opgeheven en in 1963 vonden de Rijnvedetten hun nieuwe thuis in de marinebasis van Kallo. De schepen werden nu ingezet voor public relations, hydrografische werken, universitaire onderzoeken, bewakingsopdrachten en het bestrijden van vervuiling op de Schelde en in de Antwerpse haven.

Daarenboven fungeerde de SEMOIS tussen 1964 en 1970 als duikersvaartuig voor de ontmijningsdienst. De riviersnelboten opereerden vanuit Kallo tot de sluiting van de basis Fort Sainte-Marie in 1987.

De inzet van de patrouilleschepen werd echter al vanaf de jaren 1960 geleidelijk aan afgebouwd. In 1964 en 1969 werden respectievelijk de DENDER en de IJZER verkocht. Twee andere schepen (de OURTHE en de RUPEL) werden uitgeleend aan het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België tot hun verkoop in 1983. Tussen 1983 en 1990 werden al de resterende schepen behalve de LIBERATION verkocht of geschenken.

Het commandoschip LIBERATION bleef in eigendom van de Belgische Zeemacht. Het schip verhuisde in 1989 naar Zeebrugge waar het tot in 2010 werd ingezet als representatievaartuig.

### **C. Scheepstechnische bespreking van de Rijnvedette P902 LIBERATION**

#### **De P902 LIBERATION aanvankelijk**

De basis van het bouwconcept wordt gevormd door de vereiste om op de beschutte binnenwateren een hoge vaarsnelheid te behalen, gecombineerd met een uiterst geringe diepgang om ook ondiep water of waterkanten te kunnen bevaren. De vedetten werden dan ook niet breder gemaakt dan noodzakelijk in functie van een geringe waterweerstand maar omgekeerd ook behoorlijk lang omwille van een hogere theoretische rompsnelheid.

Het lijnenplan valt dan ook op door het scherp aangehouden onderwaterschip vooraan en de snel vlak uitlopende romp vanaf het midden- tot het achterschip om de hekgolf bij maximale snelheid beter te laten uitlopen. De romp met een uitgestudeerd en vloeiend lijnenplan werd geconstrueerd in geklonken staal. Omdat de geklonken rompplaten de snelheid verminderde, werd de romp volledig verzinkt. Daarop werd een glasharde plamuur aangebracht om een volledig gladde romp te bekomen.

Opvallend is het gebruik van het veel lichtere aluminium voor dek en opbouw om het netto gewicht van het schip zo laag mogelijk te houden. Aangezien de lastechnieken voor non-ferro metalen zoals aluminium nog niet volledig op punt stonden of zelden toegepast werden op industriële schaal (sporadisch toegepast vanaf midden 1930 en pas verder tot

---

<sup>3</sup> Behalve het commandoschip werden de schepen genoemd naar de Belgische rivieren. De rompnummers P\*\*\* werden in 1964 opgeschilderd. Op dat ogenblik was de DENDER verkocht, zodat dit schip geen rompnummer heeft gekregen.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

ontwikkeling gekomen door de methode van lassen onder inert gas na Wereldoorlog II) werden de aluminium dek- en bovenbouw nog uitgevoerd met niet alledaagse geklonken constructies.

De P902 LIBERATION heeft een licht gewijzigde bouwstijl naast de eerste zes schepen van de Meuse-klasse: zo kent het dek geen verval en loopt het door vanaf het voorschip tot aan de spiegel in één licht gebogen lijn en heeft het aldus een andere zeeg.

De P902 LIBERATION is ook 1,5m langer dan de schepen van de Meuse-klasse, bijkomende lengte die uitsluitend ten goede komt aan het verblijf van de schipper in het achterverblijf. Dit verblijf heeft ook een luxueuzere uitvoering. De LIBERATION is ook 0,4m breder door de stalen fender aan beide zijden op dekhoogte.

Het bovendek is uitgerust met een tweede stuurstand vanwaar uit naast de observatietaken ook alle scheepsmanoeuvres kunnen uitgevoerd worden. Die stuurstand was op de schepen van de Meuse-klasse open aan de zijkanten. Op de Libération- en de Congolais-klasse werd al bij hun bouw in 1954 aan de zijkanten plaatwerk aangebracht op de reling om de zijdelingse tocht tijdens het varen te beperken. Dat plaatwerk werd in 1955 ook op de zes eerste schepen geïnstalleerd door de werf van Theodor Hitzler. De zes eerste schepen kregen nu ook een metalen mast ter vervanging van hun originele houten exemplaar. De Libération- en de Congolais-klasse waren daar bij de bouw al mee uitgerust. Op de top was een radar geplaatst van het type 'Decca 707'.

Alle schepen werden aangedreven door twee dieselmotoren van de Duitse firma Motorenwerke Mannheim (MWM) van telkens 220pk, die functioneerden bij 600 tot 1800 toeren per minuut. De twee dieselmotoren drijven elk een eigen schroef aan. De keerkoppelingen waren van de tandwielenfabrikant 'Reintjes GmbH', opgericht in 1879 in Emmerich/Hamelin in Duitsland. De bediening van keerkoppeling, toerental alsook het roer was mechanisch.

De inrichting van de schepen was aanvankelijk gebaseerd op een bemanning van zeven koppen (één onderofficier als roerganger/schipper met het brevet van Rijnloods, één telegrafist, drie dekmatrozen en twee mecaniciens).

De organisatie en inrichting van de schepen was enkel gericht op efficiëntie en operationele doeltreffendheid. Het centrale deel van het schip wordt ingenomen door de machinekamer die plaats moet bieden aan de twee dieselmotoren voor de aandrijving. Aansluitend bevindt zich de stuurhut. Het vooronder bevat een spartaans verblijf voor de bemanning met een kleine zithoek en vier slaapbritten voor de matrozen. Rekening houdende met het wacht lopen werd er niet gelijktijdig geslapen. Tussen de machinekamer en het achterdek werd een kleine kookhoek, toiletruimte en het verblijf van de onderofficier voorzien. Alles was sober en functioneel afgewerkt.

### **De P902 LIBERATION nu**

Op de P902 LIBERATION zijn in 2007 de oorspronkelijke MWM-dieselmotoren van het bouwjaar 1953-1954 vervangen door economisch zuiniger nieuwe types van het merk John DEERE Type 'Diesel 6068SMF50 176kW'. De oorspronkelijke Reintjes keerkoppelingen werden vervangen door keerkoppelingen van het merk TWINDISC Type 'MG 5061SC' met reductieverhouding van 3/1. De bediening van de keerkoppeling en het toerental is nu elektro-mechanisch.

De aanvankelijke bewapening werd verwijderd nadat de P902 LIBERATION uit dienst werd genomen.

### **D. De Rijnvedetten en het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België**

Het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België heeft een heel lange traditie in jeugdwerking met patrouilleschepen.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

De OURTHE en de RUPEL werden in 1964 uitgeleend aan de vereniging. De OURTHE werd door de afdeling Luik ingezet van 1964 tot 1983. De RUPEL werd van 1964 tot 1983 gebruikt door de afdeling Brussel. Beide schepen werden in 1983 aan particulieren verkocht.

Het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België kon in 1985 de SAMBRE van de Belgische Zeemacht aankopen. Het schip werd aanvankelijk ingezet in de afdeling Luik. De laatste jaren wordt de SAMBRE door de afdeling Brussel gebruikt als opleidingsschip in actieve vaart.

De LEIE kwam in 1985 in particuliere handen. Het schip veranderde verschillende malen van eigenaar en uiteindelijk kon in 2010 het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België de LEIE aankopen. Sindsdien wordt de LEIE gebruikt als opleidingsschip in actieve vaart door de afdeling Leuven.

Het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België kon in 2012 de LIBERATION aankopen van het Ministerie van Landsverdediging. Sindsdien wordt de LIBERATION gebruikt als opleidingsschip in actieve vaart door de afdeling Hasselt, nu Leopoldsburg geworden.

### E. Beschermingstraject van de P902 LIBERATION

De Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse rand, bevoegd voor het onroerend erfgoed en bij uitbreiding ook voor het decreet op het varend erfgoed, heeft op voorstel van het Agentschap Onroerend Erfgoed in 2011 de beslissing genomen om de procedure voor de bescherming van de vedetten van de Rijnvloot P902 LIBERATION, P901 LEIE en P904 SAMBRE op te starten.

Bij Ministerieel besluit van 27 januari 2012 werden de 3 vedetten van de Rijnvloot voorlopig beschermd als varend erfgoed.<sup>4</sup>

Op voorstel in oktober 2012 van het Agentschap Onroerend Erfgoed, op basis van een inhoudelijke nota met de beschrijving van de cultuurhistorische context van het varend erfgoed<sup>5</sup>, werden bij Ministerieel besluit van 19 november 2012 de 3 vedetten van de Rijnvloot definitief beschermd als varend erfgoed.<sup>6</sup>

Met het oog op de toekenning van een beheerspremie, heeft dhr. Charles Debouvry<sup>7</sup> met veel inzet, en in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, in 2013 het beheersprogramma voor de P902 LIBERATION opgesteld. Hierin werden een aantal essentiële visies op het verder gebruik en beheer van het vaartuig verduidelijkt: de wijze van gebruik, de intensieve inschakeling in een publieke werking (de zogenaamde openstelling voor het publiek), de opsomming en verantwoording van de noodzakelijke onderhoud- of herstellingswerken (ook restauratie), het tempo binnen dewelke de vereniging een en ander kan realiseren, en finaal ook een eerste inschatting van de kosten die dit met zich zal meebrengen. Het beheersprogramma handelt over een periode van 9 jaar.

Op 24 februari 2014 werd het beheersprogramma voor de P902 LIBERATION ingediend.

Bij Ministerieel besluit van 28 maart 2014 werd het beheersprogramma voor het beschermd varend erfgoed P902 LIBERATION goedgekeurd. Tussen het Vlaamse Gewest en de vzw Koninklijk Marine Kadettenkorps-België zijn op die dag de beheersovereenkomst en de overeenkomst inzake de permanente publieke ontsluiting van het varend erfgoed 'P902

---

<sup>4</sup> "Ministerieel besluit houdende voorlopige bescherming van 3 vedetten van de Rijnvloot 'P902 LIBERATION' 'P901 LEIE' 'P904 SAMBRE' als varend erfgoed", 27 januari 2012.

<sup>5</sup> VERHULST, A (erfgoedconsulent industrieel en varend erfgoed) en VAN DIJCK, M (erfgoed-onderzoeker varend erfgoed). "Voorstel voor bescherming als varend erfgoed 3 vedetten van de Rijnvloot 'P902 LIBERATION' 'P901 LEIE' 'P904 SAMBRE'", oktober 2012.

<sup>6</sup> "Ministerieel besluit houdende definitieve bescherming van 3 vedetten van de Rijnvloot 'P902 LIBERATION' 'P901 LEIE' 'P904 SAMBRE' als varend erfgoed", 19 november 2012.

<sup>7</sup> DEBOUVRY Charles, Kapitein-ter-zee (b.d.) Militair Administrateur, verbindingsofficier van het Ministerie van Landsverdediging bij het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België van november 2002 tot september 2014, nadien bestuurder van het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België en huidige voorzitter.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

LIBERATION' ingegaan. Met ingang op 28 maart 2014 gelden deze overeenkomsten voor een periode van 9 jaar.

### **F. Erfgoedwaarden van de drie patrouilleschepen van de Rijnvloot**

De drie patrouilleschepen werden in het algemeen belang beschermd om hun bijzondere waarden.

#### **Historische waarde**

De drie patrouilleschepen zijn materiële getuigen van de politieke situatie in Europa kort na WOII waarbij de geallieerde landen toezicht hielden op zowel het naoorlogse Duitsland als een buffer oprichten tegen de nieuwe dreiging van het communistische blok aan haar oostgrens. Ze getuigen ook van de langdurige aanwezigheid van het Belgische leger in West-Duitsland en inzet van de Belgische Zeemacht in het toezicht op de Duitse binnenwateren.

Voor Vlaanderen behoren deze drie patrouilleboten tot de nog weinige effectief varende voorbeelden van specifiek voor militaire doeleinden ontworpen vaartuigen. Voormalige militaire vaartuigen zijn niet alledaags aanwezig op de Vlaamse vaarwegen: door hun overleving als opleidingsschepen voor het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België blijven zij getuigen van de specifieke historische context waarvoor ze gebouwd werden.

De aandacht zal gevestigd worden op het behoud van de authenticiteit en van de afleesbaarheid van de aanvankelijk militaire opdracht.

#### **Industrieel-archeologische waarde**

De patrouilleschepen getuigen van de bijzondere inzichten in de naoorlogse scheepsbouw om tot bijzonder snelle en polyvalent inzetbare schepen te komen door:

- hun zeer efficiënt ontworpen en gestroomlijnd onderwaterschip voor een optimale vaarsnelheid en de beperkte breedte en diepgang voor het varen op smallere en/of ondiepe waterwegen of het bereiken van de oevers;
- de materiaaltechnische toepassing van geklonken aluminiumplaten voor dek en bovenbouw teneinde een lichte constructie te bekomen;
- een dubbele, van elkaar onafhankelijke, aandrijving omwille van stuwkracht en bedrijfszekerheid.

De aandacht zal gevestigd worden op het treffen van duurzame maatregelen, met oplossing voor de structurele problemen, voor onderhoud en restauratie van de patrouilleschepen, waarbij een degelijk onderhoudstraject voor alle aanwezige installaties opgezet zal worden.

De sobere en functionele inrichting van het schip zal aangehouden worden, tenzij de huidige (of toekomstige) technische voorschriften of regelgeving de vereniging noopt hiervan af te wijken.

#### **Sociaal-culturele waarde**

Na de beëindiging van hun specifieke militaire bewakingsopdracht werden de drie patrouilleboten verder ingezet voor publiek gerichte activiteiten. De drie patrouilleboten worden momenteel ingezet voor initiatie en opleiding van jongeren, zowel als vrijetijdsbesteding als voor aanloop tot een opleiding in een nautisch beroep.

De drie patrouilleschepen zullen verder in de vaart gehouden worden waardoor ze educatief en cultuurtoeristisch ontsloten worden voor het publiek. Aldus worden de erfgoedwaarden verder kenbaar gemaakt in een ruimere context en wordt een breed maatschappelijke dimensie gegeven aan de zorg voor het varende erfgoed.

De liefhebbers van het varende erfgoed zullen met het behoud van de drie opleidingsschepen in actieve vaart zeker aan hun trekken komen. Voormalige militaire vaartuigen zijn niet alledaags aanwezig op de Vlaamse vaarwegen: door de nog steeds actieve (operationele) inzet van deze patrouilleschepen vervullen zij een bijzondere didactische functie.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

De vereniging neemt met een prominente ligplaats deel aan de jaarlijkse toevaartreünie van VVW Toervaren in Vlaanderen alsook aan de jaarlijkse "Pardon Batellerie-Plaisance-Marine" in Marchienne-au-Pont. Bij deze unieke events komen vele boten samen uit Vlaanderen, Brussel en Wallonië, maar ook uit naburige landen zoals Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Nederland.

Vanaf 2016 wordt (terug) een deelname aan het maritieme evenement 'Oostende voor Anker' voorzien. Deelname voor de volgende jaren wordt verzekerd onder voorbehoud dat de organisatoren van dit event een goed gelegen ligplaats verzekeren. Een ligplaats ver weg van het event, zoals in het verleden meermaals voorgekomen, is niet aantrekkelijk voor de bezoekers van het varend erfgoed.

### **G. Beheerspremie voor de eerste fase van het beheersprogramma (2015-2018)**

Met het oog op de verwezenlijking van de eerste fase van het beheersprogramma, heeft dhr. Charles Debouvry in de zomer en de herfst van 2014 de aanvraag voor de beheerspremie volledig in detail uitgewerkt. Deze aanvraag bevatte een gedetailleerde uitvoeringsnota met een opsomming en een technische beschrijving met verantwoording van de uit te voeren concrete maatregelen, werkzaamheden of diensten die zullen worden uitgevoerd in jaar N (2015-2016) en jaar N+1 (2017-2018), enerzijds in eigen beheer of anderzijds niet in eigen beheer. De aanvraag werd afgesloten met een gemotiveerd verslag met het voorstel van gunning aan de meest voordelige regelmatige offerte voor de niet in eigen beheer uit te voeren werkzaamheden.

Voor de niet in eigen beheer uit te voeren werkzaamheden werd een opdracht onderverdeeld in 2 percelen geplaatst volgens de procedure "Onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking". Perceel 1 omvatte alle doorgedreven onderhoud en restauratie noodzakelijk om de vedette volledig in orde te brengen. Perceel 2 voorziet het (klein) onderhoud van de voortstuwingsdieselmotoren en de motor van de stroomalternator welke doorgaat zes, twaalf en achttien kalendermaanden na de volledige uitvoering van Perceel 1, alsook het eerste jaarlijkse onderhoud/reiniging van de installaties en de jaarlijkse keuring van het materieel verband houdende met de veiligheid aan boord van de bezoekers en de brandveiligheid.

Het "Bestek CRCM-KMK Nr. 14VED01 betreffende een overeenkomst van diensten voor het onderhoud en de restauratie van de vedette van de Rijnvloot P902 LIBERATION ter vrijwaring van de historische, industrieelarcheologische en sociaal-culturele waarden" werd op 26 september 2014 overgemaakt aan negen kandidaat-inschrijvers (7 Belgische, 1 Franse en 1 Nederlandse). Teneinde alle dubbelzinnigheden en/of onduidelijkheden betreffende het bestek te vermijden, werd op 10 oktober 2014 een informatievergadering georganiseerd waarop alle kandidaat-inschrijvers uitgenodigd werden. In de namiddag werd een bezoek gebracht aan de vedette gemeerd aan de Kanaalkom te Hasselt.

De uiterste datum voor de ontvangst van de offertes was 20 november 2014 om 10:30 uur. Eén firma heeft aangeboden voor Perceel 1 en Perceel 2. Een tweede firma heeft enkel aangeboden voor Perceel 1. Alle offertes werden geëvalueerd op basis van de selectiecriteria, de vormelijke (formele) en materiële (inhoudelijke) regelmatigheden en tot slot de regelmatigheid ten opzichte van de technische specificaties van het bestek. Alle offertes werden regelmatig bevonden. Conform de gevolgde onderhandelingsprocedure, werd op 11 december 2014 een 'Best and Final Offer' (BAFO) gevraagd. De voordeligste regelmatige offerte voor beide percelen was die van de inschrijver GARDEC SDS nv, Boomkorstraat 7-8 te 8380 Zeebrugge.

Op 15 december 2014 werd de aanvraag ingediend voor de beheerspremie. Deze bevatte een gedetailleerde uitvoeringsnota en een gemotiveerd verslag met het voorstel de opdracht CRCM-KMK Nr. 14VED01 voor de niet in eigen beheer uit te voeren werkzaamheden te gunnen aan de inschrijver GARDEC SDS N.V.

Bij Ministerieel besluit van 29 april 2015 werd (het ontwerp van) de beheerspremie van de eerste fase van het beheersprogramma voorlopig vastgesteld. Uiterlijk binnen een termijn

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

van drie jaar te lopen vanaf die datum moeten de werkzaamheden zijn uitgevoerd, voorlopig opgeleverd en betaald.

Op basis van de door het Agentschap Onroerend Erfgoed aanvaarde beheerswerkzaamheden en gedetailleerde raming, werd bij Besluit van de administrateur-generaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed op 10 juni 2015 het premiebedrag definitief bepaald.

### **H. Verwezenlijking van de eerste fase van het beheersprogramma (2015-2018)**

#### **Uitvoering bij opdrachtnemer GARDEC SDS N.V. (juni 2015 - mei 2016)**

Op 23 juni 2015 werden de werkzaamheden vervat in Perceel 1 (alle doorgedreven onderhoud en restauratie noodzakelijk om de vedette volledig in orde te brengen) besteld bij de opdrachtnemer GARDEC SDS N.V.

De werkzaamheden bij de opdrachtnemer GARDEC SDS N.V. zijn ingegaan vier kalenderweken na de dag van de betekening, met andere woorden op 22 juli 2015.

In augustus 2015 werd de P902 LIBERATION door Sleepdienst RF van Aerde BV te Sas van Gent (Nederland), gesleept van de thuishaven Hasselt naar de scheepswerf gelegen aan de Boomkorstraat 7-8 te Zeebrugge. Op 20 augustus 2015 in de voormiddag werden 3 externe pompompen aan boord gezet, de schroefassen werden gefixeerd en de roeren vastgezet. Nadien in de namiddag werd de vedette door sleper HENDRIK 7 gesleept via Antwerpen en Terneuzen naar Sluiskil. Daar werd van sleper gewisseld en sleper HENDRIK 3 heeft de sleep vergezet via Gent en Brugge naar Zeebrugge, waar de P902 LIBERATION toegekomen is op 21 augustus 2015 kort in de namiddag.

Begin september 2015 werd het interieur van de vedette volledig gedemonteerd en verwijderd en op 17 september 2015 werd de vedette drooggezet in de overdekte loods van GARDEC SDS N.V. gelegen aan de kruising Zeegelstraat-Werfkaai te Zeebrugge.

Alle met de beheerspremie uit te voeren werkzaamheden werden opgedeeld in 4 inventarissen genummerd 100, 200, 300 en 400. Bepaalde werkzaamheden kunnen enkel uitgevoerd worden als het schip op het droge ligt (de zgn. "dokwerken" van inventaris 100). Andere werkzaamheden kunnen dan wel worden uitgevoerd als het schip terug te water gezet is en aan de kade gemeerd ligt.

Deze inventarissen zijn identiek aan de inventarissen die ingediend werden voor de goedkeuring van het beheersprogramma. De nummering van de volgnummers en postnummers in de inventarissen werd eveneens behouden, zodat een verwijzing van de inventarissen van de beheerspremie naar het beheersprogramma en omgekeerd te allen tijde gegarandeerd en mogelijk blijft.

**Inventaris 100** somt alle werkzaamheden op die enkel gedaan konden worden als het schip op het droge ligt, de zgn. "dokwerken", zoals het transport van het schip naar de werf, het dokken en terug te water zetten van het schip, de huur van de stelplaats, het reinigen en schilderen van de romp, de werkzaamheden aan de zinkopofferingsanodes, de overboordkleppen, het stuurgerei (2 roeren en de mechanische vijzels, de tandwielketting overbrengingen en de overbrengingsassen met de lagers), het meergerei (of ankerlijn), de schroefaslijn inclusief de askoppeling en de schroeven, de romp (plaatwerk) en de lediging en grondige reiniging van de brandstof- en zoetwatertanks.

In april 2010 liep de P902 LIBERATION in het Nete Kanaal aan de grond als gevolg van een sluikstorting vanaf een brug. De schade aan de rompplaten werd toen voorlopig hersteld. Bij een grondige technische inspectie nadien door Defensie is gebleken dat als gevolg van interne corrosie en langdurig stagnerend water in het scheepsrui (lenswater/bilges) de structuur van de vedette sterk aangetast was.

Om deze schade te herstellen werd het merendeel van de staalplaten van de romp (kiel-, bodem- en shellplaten) vervangen door platen van scheepsbouwstaal met een minimum kwaliteit Lloyds grade A (of gelijkwaardig). Een groot aantal spanten werd vernieuwd en van de andere spanten werd de roest verwijderd en vervolgens nabehandeld met



## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

zinkgalvanisatie. Alle bestaande pijpleidingen in de lensvlakken, inclusief collector en filter, werden vernieuwd. Om geen stagnerend water meer in de lensvlakken te hebben, werd in elk compartiment een automatische lensvlakpomp 24V geplaatst, met visueel en auditief signaal in de stuurhut.

Een bijkomend en specifiek probleem is de corrosie ter hoogte van de contactzone tussen de stalen romp en het aluminium dek en bovenbouw ten gevolge van elektrolyse. Structureel werd het probleem van de corrosie opgelost worden door plaatsing rondom van het materiaal TRICLAD van de firma Merrem & La Porte als "structural transition joint" voor de overgang tussen het staal en het aluminium.

Tot slot werden nieuwe herkenningnummers aangebracht op de romp (V902 in plaats van P902, omdat de letter P uitsluitend voorbehouden is voor de oorlogsschepen van de Belgische Marinecomponent).

**Inventaris 200** somt alle werkzaamheden op die gedaan moesten worden op het voortstuwingssysteem (voortstuwingdieselmotoren, reductiekasten en koppelingen) en de brandbestrijdingsinstallatie (brandblusapparaten) in de machinekamer.

Op de P902 LIBERATION zijn in 2007 de oorspronkelijke dieselmotoren van het bouwjaar 1953-1954 van de Duitse firma Motorenwerke Mannheim (MWM) vervangen door economisch zuiniger nieuwe types van het merk John DEERE Type 'Diesel 6068SMF50 176kW'. De twee dieselmotoren drijven elk een eigen schroef aan. De keerkoppelingen zijn van het merk TWINDISC Type 'MG 5061SC' met reductieverhouding van 3/1. De bediening van de keerkoppeling en het toerental is elektro-mechanisch.

**Inventaris 300** somt alle werkzaamheden op die gedaan moesten worden op de hulpwerktuigen zoals stroomalternator, batterijen en batterijlader, elektrische motoren, ventilatoren, (hoofd)schakelborden, luchtcompressor, startluchtflessen, pompen, ankerlier en ankerkluis, lensvlakken, pijpleidingen, verwarming en ventilatie, sanitair, keuken, verlichting, navigatieapparatuur en -lichten, reling, aluminium geklonken bovendek platen, aluminium geklonken constructies bovenbouw, mast, patrijspooten en buitenramen, buiten- en binnendeuren, meertouwen, reddingsboeien, fenders, isolatiewerkzaamheden, vloerwerken, het vuilwatersysteem ("grijs" en "zwart" water).

Een nieuw schakelbord, voor de integratie van de alarmen op de navigatielichten, de lensvlakalarmen en de hoog debiet lensvlakpomp, werd geplaatst in de stuurhut.

Om in de winterperiode minimaal 8°C temperatuur in de binnencompartimenten te kunnen aanhouden, werden elektrische verwarmers geplaatst. Elke ruimte werd bijkomend voorzien van vochtvreters en monitoren. Ook werden alle luchthappers vernieuwd.

Het bovendek en de bovenbouw werden grondig aangepakt: de reling en de steunpoten werden hersteld, alsook de aluminium geklonken dekplaten en constructies (vernieuwen kromgetrokken platen, dichten van grote gaten en scheuren, herplaatsen verdwenen klinknagels, vernieuwen dichting naast gangboord tegen stalen romp, ...).

**Inventaris 400** somt alle herstellings- en restauratiewerkzaamheden die nodig waren aan het buitendek, de stuurhut, het vooronder met slaapplaatsen, de machinekamer, de kleine kookhoek, de toiletruimte en het achterverblijf met de slaapplaatsen, alsook de werken om de publieke toegankelijkheid van de Rijnvedette, de algemene veiligheid op het schip, de brandbeveiliging en de beveiliging tegen vandalisme en diefstal te verhogen.

Voor het behoud van de authenticiteit en de afleesbaarheid van de aanvankelijk militaire opdracht, werd een kopleggaan geplaatst en werd het voorschip uitgerust met een demonteerbare stalen geschutskoepel en een demonteerbare replica machinegeweer 12.7mm MG Browning (Mi.50).

De inventarissen 100, 200 en 300 vermeldden ook specifieke werkzaamheden die noodzakelijk zijn om te kunnen voldoen aan het Koninklijk Besluit van 29 maart 2009 betreffende de technische voorschriften voor binnenschepen.

## Rijnvedette 'V902 LIBERATION'

---

Voor een degelijke opvolging van de werkzaamheden, werd aan de Opdrachtnemer gevraagd een "dagelijks logboek" in te vullen en bij te houden, met een overzicht van de dagelijkse voortgang der prestaties en de eventuele uitvoeringsmoeilijkheden.

Alle systemen, machines en uitrustingen alsook hun onderdelen werden na hun onderhoud en montage/aansluiting/afstelling aan boord getest/gekeurd in de periode 11-17 mei 2016 om na te gaan of ze voldeden aan de opgelegde specificaties, vereisten en criteria (de zgn. "Harbour Acceptance Test (HAT)" oftewel tests aan de kade).

De tests werden op 18 mei 2016 afgerond met een zgn. "Sea/Site Acceptance Test (SAT)", oftewel tests op de binnenwateren, waarbij alle systemen, machines en uitrustingen en hun integratie aan boord getest werden op de binnenwateren, en dit in de werkingsomstandigheden zo gelijk mogelijk aan de opgelegde specificaties, vereisten en criteria.

De contractuele opvolging werd uitgevoerd door dhr. Charles Debouvry.

De technische opvolging van de werkzaamheden op de werf werd uitgevoerd door dhr. Charles Debouvry, Claude Bultot<sup>8</sup> en Philip Bouchet<sup>9</sup>.

De erfgoedconsulenten Anne Dompas en Martijn Kivit hebben meerdere keren een werkbezoek gebracht aan de V902 LIBERATION en hebben kunnen vaststellen dat de werkzaamheden correct uitgevoerd werden.

### **Uitvoering van de werkzaamheden bij opdrachtnemer GARDEC SDS N.V. (2017-2018)**

Wordt vervolgd.

---

<sup>8</sup> BULTOT Claude, Korvetkapitein Militair Administrateur, verbindingsofficier van het Ministerie van Landsverdediging bij het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België vanaf september 2014.

<sup>9</sup> BOUCHET Philip, bestuurder van het Koninklijk Marine Kadettenkorps-België en commandant van de afdeling Leopoldsburg die de V902 LIBERATION als opleidingsschip gebruikt.